

KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Lempäälän kunnan toiminta on lainmukaista sekä taloudellista ja tuloksellista. Hallintosäännössä ja konserniohjeessa on määritelty sisäisen valvonnan perusteet sekä tehtävät.

Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Lautakunnat vastaavat palvelualueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoinnista kunnanhallitukselle. Kunnanjohtaja ja muut johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta omalla vastuualueellaan.

Tehtävä- ja vastuualueiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta.

Konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja, vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Yhteistä riskienhallintajärjestelmää käytetään niin kuntakonsernin kokonaisriskien kuin myös työn riskien ja turvallisuushavaintojen kartoitukseen, arviointiin ja hallintaan. Samaa järjestelmää hyödyntäen on toteutettu myös väärinkäytösilmoitusten vastaanotto.

Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta- ja arviointitoimenpiteistä

Organisaatiolle keskitetysti annettuja ohjeistuksia on sisällytetty laajasti yhteen paikkaan intranet Kanavaan. Ohjeistusten kattavuutta, ajantasaisuutta ja ohjeiden mukaista toimintaa on tarkoitus seurata aiempaa systemaattisemmin sisäisen valvonnan kontrollitoimenpiteillä.

Riskienhallinnan järjestelmätyökalu on kattavasti käytössä niin peruskunnassa kuin tytäryhtiöissä. Eri yksiköt on ohjeistettu päivittämään kokonaisriskien aineistoaan vähintään osavuosikatsausten ja tilinpäätösvalmistelun yhteydessä. Lisäksi vuosittain pidettävässä esihenkilöakatemian koulutuksessa on korostettu järjestelmään tallennetun tiedon hyödyntämistä eri yksiköiden kokonaisjohtamisessa. Kokonaisriskien arviointi on perusteltua päivittää valtuustokausittain.

Työn riskien ja työturvallisuushavaintojen ylläpitäminen riskienhallintatyökalulla on ohjeistettu koko henkilöstölle kunnan intranet Kanavassa. Riskienhallintatyökalua hyödynnetään myös opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden ns. kiinnipitoilmoitusten ja lääkehoidon vaaratilanneilmoitusten dokumentoinnissa.

Edellisvuoden kehittämistoimenpidekirjauksen mukaisesti alkaneen valtuustokauden luottamushenkilöille järjestettiin laajasti perehdytyskoulutusta. Samalla varmistettiin uudistetun toimielin- ja henkilöstöorganisaation sujuva käyntiinlähtö. Konsernin yhteisten palveluiden kehittämistoimina on meneillään useita erillisvalmisteluja, jotka liittyvät sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja hyvän hallinnon käytänteisiin.

Vuonna 2025 Lempäälässä laadittiin ensimmäinen ns. tietotilinpäätökseksi koottu kuvaus tietosuojan ja tietoturvan tilasta. Se kuvaa, miten kunta on toteuttanut tietosuojan ja tietoturvaan liittyviä lakisääteisiä velvoitteita sekä seurannut ja kehittänyt henkilötietojen käsittelyä.

Tietosuojan ja tietoturvaa on huomioitu jatkuvassa toiminnassa mm. seuraavilla tavoilla:

- kunnassa on nimetty tietosuojavastaava sekä tietoturvavastaava ja kuntaan on perustettu kuukausittain kokoontuva tietuoja- ja tietoturvaryhmä
- henkilöstölle on laadittu vuosittain suoritettava tietosuojakoulutus ja vuosittaisella tietoturvakyselyllä seurataan osaamisen tasoa, kerätään havaintoja ja kehittämisideoita
- tietoturvapoikkeamia varten on laadittu oma ilmoituslomake henkilöstön käytettäväksi
- henkilöstötiedottamisessa on säännöllisesti käsitelty ajankohtaisia tietuoja-aiheita
- ulkoisten tietopyyntöjen käsittelyprosessi on määritelty ja tietopyyntöihin on vastattu lakisääteisissä määräajoissa
- kehitystarpeina on tunnistettu tietosuojan ennakkollisen huomioimisen varmistaminen järjestelmä- ja palveluhankinnoissa
- henkilöstön kouluttamisen ja osaamistason seurannan tavoitteeksi on asetettu, että 60 % henkilöstöstä on suorittanut vaaditun koulutuksen

Edellisvuosien tapaan Lempäälässä tehtiin myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointikysely. Siihen vastasivat palvelualuejohtajat sekä tehtäväalueiden esihenkilöt - kukin omaa aluettaan arvioiden. Kyselyssä arvioitiin johtamisen ja sisäisen valvonnan järjestämistä, tavoitteiden asettamista ja seurantaa, riskienhallintaa, informaation ja kommunikaation toteutumista sekä muita teeman kannalta keskeisiä arvioituja asioita. Aihepiireistä oli muodostettu yhteensä 30 kysymystä, joihin vastattiin valitsemalla jokin seuraavista vaihtoehdoista: heikosti/ei ollenkaan, välttävästi/vähän, kohtuullisesti/tydyttävästi, hyvin, erinomaisesti sekä en osaa sanoa. Lisäksi oli mahdollisuus antaa sanallista palautetta.

Analyysiä varten kyselyjen vastaukset muutettiin numeeriseen muotoon antamalla vastausvaihtoehdoille arvot 0–4 sekä en osaa sanoa. Kaikkiin kysymyksiin annettujen vastausten (n=20) keskiarvo pysyi lähes samana ollen 3,02 (edellisvuonna 3,01). Eri vastaajien näkemysten vaihteluväli oli 2,69–3,34 (edellisvuonna 2,63–3,73). Itsearviointikyselyyn annettujen vastausten yhteydessä saatiin myös sanallisia täsmennyksiä, joita hyödynnetään jatkotyöskentelyssä.

Edellisvuoden tavoin kaikki kysymykset arvioitiin vähintään tasoon 2,50 ja 17 kysymyksen arvosana ylitti 3,00:n. Parhaimmat arviot annettiin mm. seuraaviin teemoihin:

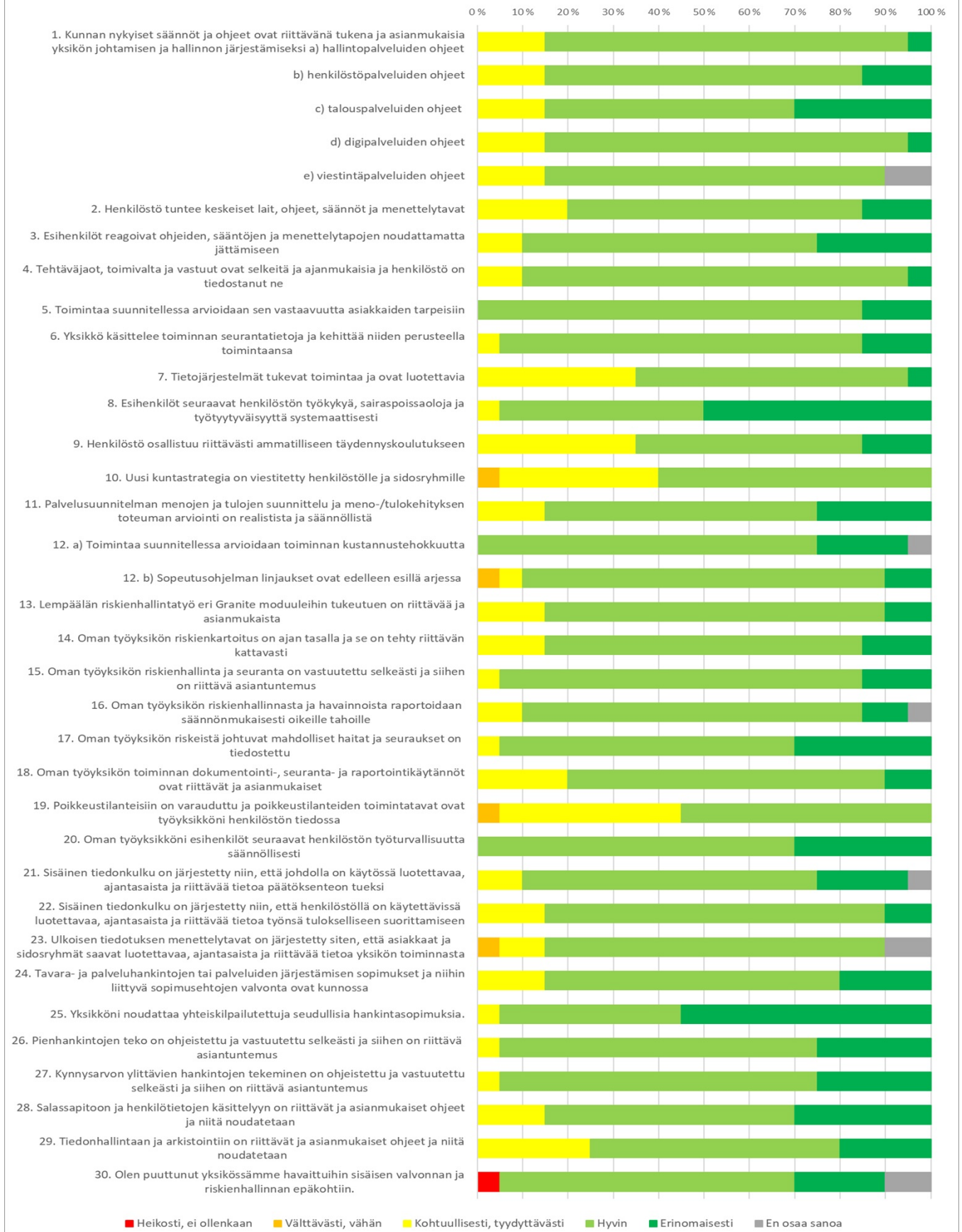
- yhteiskilpailutettujen hankintasopimusten noudattaminen,
- oman työyksikön työkyvyn, sairaspöissaolojen, työtyytyväisyyden ja työturvallisuuden systemaattinen seuranta
- oman työyksikön riskeistä johtuvien seurausten tiedostaminen

Eniten edellisvuodesta paranivat arviot, jotka liittyivät mm. kynnysarvot ylittävien hankintojen ohjeistukseen, sopimuksiin ja niiden valvontaan sekä henkilöstö- ja talouspalveluiden ohjeistuksiin. Heikentyneenä arviona itsearviointikyselystä nousi esiin mm. poikkeustilanteisiin varautuminen ja henkilöstön tietoisuus poikkeustilanteisiin liittyvistä toimintatavoista.

Kokonaisarvio: tunnistetut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisaalueet ja suunnitellut kehittämistoimet voimassa olevalle taloussuunnitelmakaudelle

- suunnitelmallinen poikkeustilanteisiin varautuminen ja tähän liittyvä työyksiköiden täydennyskoulutus, häiriöviestinnän kehittäminen ja muu tarvittava lisäresursointi
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisvaltainen kehittäminen/toimeenpano, suunnitelman ja ohjeen laatiminen
- koko kuntakonsernin kokonaisvaltaisen riskikartoituksen ja konserniohjeen päivittäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kysely 2025

Konsernivalvonnan nykytila ja havainnot konserniyhtiöistä

Päivitettyyn Lempäälän kuntastrategiaan kirjattiin vuonna 2025 vastuullisen omistamisen tavoite. Tämä tarkoittaa yhdessä tehtävää konsernitasoista, kestäväää ja pitkäjänteisestä tavoiteasetantaa sekä toimintojen suunnittelua.

Kuukausittain kokoontuva konsernijohtoryhmä, johon kuuluvat kunnanjohtaja ja kaikkien tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, edistää osaltaan konserniyhtiöiden asioiden valmistelua, tavoitteiden seuranta ja riskienhallintaa. Omistajapoliittinen tavoiteasetanta on kytketty taloussuunnitteluun yhtiökohtaisten tavoitekorttikäsittelyjen avulla. Tytäryhtiöt toimivat riskienkartoituksessaan ja riskienhallinnassaan samalla järjestelmällä ja raportointimenettelyllä.

Hallintosäännön mukaisesti Lempäälän kunta hankki valtuustokauden päättyessä ulkopuolisen arvioinnin omistajaohjauksen tuloksellisuudesta. Kunnanhallitus käsitteli arvioinnin elokuussa 2025 ja päätti käynnistää raportissa suositellut toimenpiteet kunnan omistajaohjauksen kehittämiseksi.

Peruskunnan toimintatapaa vastaten myös konserniyhtiöiden toimitusjohtajille tehtiin oma itsearviointikysely, joka keskittyi sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan yhtiöiden liiketoiminnan ja konserniohjauksen näkökulmasta. Parhaat itsearviot liittyivät konsernijohtolle annettavien raportointien käytäntöihin, yhtiöiden riskienhallinnan ajantasaisuuteen ja riskien säännölliseen raportointiin yhtiön johdolle. Kriittisimmin edellisvuosiin verrattuna arvioitiin omistajaohjauksen riittävyttä kunnan kokonaiskehittämiseen liittyvissä konsernitasoisissa ratkaisuisissa.